

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XIII. Non afferri vim conscientiis per Principum ac Magistratum de
religione leges.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

ides, vt pro eorum integritate tantis bellorum impē-
 dijs depugnetis. Cōtineri ergo locis ac mōenibus aliud
 quiddam oportet, quod gladio externo defendatis : &
 hoc quid est? Tantūne vt viuatis quoquo modo? an
 potius vt viuatis quo volueritis modo? neque enim
 bello opus est vt viuatis, si obedire Deo & Regi vul-
 tis. Sed hæc nimirum illa est vestra de libertate theo-
 logia, cui ex Euangelij nomine titulum datis : quam
 vultis gentium vicinarum gladijs, & omni bellico ap-
 paratu defensam esse. Ergo pro libertate quidem er-
 randi, gladio vti dignum putas; pro veritate salutari
 contra pestilentem errorem, pro pietate contra impie-
 tatem, si quis materialem gladium sumendum esse
 censet, tunc ille tibi Neronianus erit gladius, tunc
 Theologiam armis tractant Principes, qui tamen nec
 opificum artes, vt argentariorum, vt sutorum, vt mo-
 litorum tractare armis dicendi sunt, etiā si in iis gene-
 ribus fraudulētos ac fures abire nō sinant impunitos.

CAPVT XIII.

*Non afferrī vim conscientijs per Principum ac Magistratuū
 de religione leges.*

CONSCIENTIJS etiam adferri vim per eius-
 modi Principum de religione constitutiones,
 conquereris. Cur ergo vis adfertur conscientijs? An
 quia vestri facere cogantur in causa religionis, quod
 contra conscientiam suam facturi sunt? At quid si in
 alia quapiam causa cogatur aliquis facere quod contra
 suam conscientiam facturus sit, cum tamen id licitum
 sit, imò etiam necessarium & iure imperatum : num
 hæc quoque vim conscientijs adferri dicturus es?
 Si adfertur, & licitum id tamen est, non est quòd in
 causa religionis id peculiariter accusandum arbitreris.
 Si autem in alia causa vbi quod licitū sit, iure suo præ-
 cipitur, non adfertur vis conscientia, etiam si is qui
 præcepto cogitur, contra suam conscientiam facturus
 sit,

lit,

sit quod iubetur: nec igitur in causa religionis id ipsum
 si acciderit, ut præcipiatur quod bonum & salutare sit,
 atque id contra suam conscientiam subditus exsequatur,
 vim illatam esse conscientiae eius dici poterit. Et
 sanè hoc in confesso apud omnes esse arbitror, vim
 conscientijs nullam adferendam: imò ne adferri qui-
 dem posse quacunque lege. Nam si lex eiusmodi est,
 quæ rem nefariam exigat, liberum est mori potius, &
 quacunque cruciamenta perferre, quàm parere. Sin
 legitima de re quapiam bona, aut certe non mala,
 præceptio est, & ea tamen subdito nondum talis sit, ut
 facienda videatur; ne tum quidem, si cogitur, adferri
 vis conscientiae. Non enim necesse est ut contra con-
 scientiam agat, cum errantem conscientiam deponat
 atque corrigere & possit & debeat. fac igitur putat
 quempiam non licere sibi basilicas ingredi Catholi-
 corum, audiendi sermonis gratia, & ad hoc ipsum ta-
 men lege cogi, quid ille hæc faciat? tuas enim partes
 rumpere agam. si pareat, in hac persuasione qua libi
 nefas esse putet, peccat contra suam conscientiam in-
 troeundo. ea quippe doctrina est. Apostoli in epistola
 ad Romanos, cum ait: Beatus qui non iudicat semetipsum
 ipsum in eo quod probat. hoc est, qui non seipsum
 eo quod facit, condemnat proprio iudicio. Qui autem
 discernit, si manducauerit, damnatus est, quia non
 fide. omne autem quod non est ex fide, peccatum est.
 si parere recusat, & tamen conscientiam Lex obstrin-
 git, nihilominus peccat Legis violatione. Quoniam ergo
 modo non hæc vis conscientiae est, cum sic ille inextricabi-
 liter teneatur implicatus, ut quacunque in parte le-
 couertat, peccatum effugere non possit? peccat enim, si
 faciat, si ne omittat, cum tamen eum vel facere vel omitti-
 tere necesse sit. Hoc ergo, ut reor, vel simili quopiam
 modo conscientiae vim adferri istiusmodi hominis de-
 monstrares. Cui tamen in proptu, si velit, euadendi re-
 medium

Rom. 14.

fr

medium est: quodnam (inquis) illud? si videlicet falsam deponat persuasionem, si aliis quibus obsequi par est, plus credat quàm sibi ipsi, qui animo suo sic imperaverit, neque sibi in sensu proprio nimium placuerit, huic non erit difficile peccatum effugere. neque enim aut quod illicitum est, committeret, aut cōtra propriam conscientiam quicquam aggredietur, quam errantē, sicut debuerat, abiecerit. Alioqui si accusandus erit quisquis fieri coget quod cōtra suā conscientiam is cui imperetur facturus sit, tanquā qui cōsciētię vim afferat: poterit accusari bonus iudex, cuius sententiā dānatus, pecuniā persolvere cogitur, quam, errāte cōscientia, censet se contra æquitatē esse persolaturum. Aut si quis vel patris filius, vel domini servus, vel principis subditus, in eo errore sit, vt sabbatho manibus operari nefas ducat: cogēdo hūc ad operas, delinquet in, in cuius est potestate. Quid si fornicādū sibi quispiā ex cōscientia putet, aut cādē faciendā: velut ij qui voverāt se neq. māducaturos, neq. bibituros, nisi Paulū occidissent; num vi cohiberi nō poterunt, ne cōtra suā conscientiam ab ijs sceleribus abstineant? Multa sunt eiusmodi, in quibus cūm adhibetur vel compulsio ad agendū inducēs, vel cohibitio à faciēdo refrenans, nō id agitur vt quicquā reluctante conscientia fiat, sed vt præstetur quod utile est observari, vel abstinetur ab opere quod noxiū sit perpetrari. Vbi si frustra admonente flagello, clausi in errore manent oculi, nec conscientia quantumvis erās exiit, sed vel abstinentē accusat, vel agentē: non hoc illi qui flagellat imputandū est, cuius ad bonum tendit compulsio, sed illi ipsi qui patitur: cuius est tam præpostera ratio bene sibi consulendi, vt quibus erudiri debuerat, sub ijs in errore conscientia, vsque ad proprii facti condemnationem obdurescat. Mauult enim facere quod ipse damnat, quam doceri ne erret.